

DECSÉNYI JÁNOS 95

V. Reismann Marian: Decsényi János
(Budapest, 1927. március 24.) zeneszerző

I.

Élete, munkássága

A Székesfővárosi Felsőbb Zeneiskolában tanult Sugár Rezsónél, majd felsőfokú zenei tanulmányait 1952 és 1956 között a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán végezte, ahol Szervánszky Endrénél tanult zeneszerzést.

Első munkahelye 1951-től a Magyar Rádió Komolyzenei (Drámai és Szimfonikus Zenei) Osztálya volt, amelynek először szerkesztője, majd vezetője is volt. 1974-től a rádió elektroakusztikus stúdióját vezette közel 20 évig, majd 2007-ig a Bartók Rádió zenei lektora volt. A rádió képviselőjeként 25 évig volt zsűritag a franciaországi Bourges-ban, az éves rendszerességgel szervezett kompozíciós versenyeken.

Zeneszerzőként a zenei műfajok széles skáláját művelte: alkotásai között megtalálhatók kamarazenei, szimfonikus és oratorikus művek, csakúgy, mint színházi, televíziós és rádiós kísérőzenék, filmzenék. Tevékenységének fontos területe az elektroakusztikus zene, amit a rádió nyújtotta lehetőségek révén művelt, népszerűsített.

Fontosabb kompozíciói: *Sírfelirat Aquincumból* (1979), *Weöres Sándor Tizenkettedik szimfóniája* (1980), *Emlékkönyv* – audiovizuális oratórium (1998), *Búcsú egy továtűnt évszázadtól* – oratórium (2001), *Eszedbe jutok-e még?* – két asszonymonológ (2002), *III. szimfónia*, „*A huszonharmadik betű*” (2006), *Verseskönyv* – elektroakusztikus ciklus (1994–2000)

Díjai, elismerései:

Erkel Ferenc-díj, 1975
Kritikusok díja (*Sírfelirat Aquincumból*, 1981; *I. szimfónia*, 1991)
Érdemes művész, 1986
Bartók–Pásztory-díj, 1999
Kiváló művész, 2009
Artisjus-díj (Az év komolyzenei műve kategóriában), 2012

II.

HOLLÓS MÁTÉ MŰVEK BONTAKOZÓBAN

Decsényi János: Búcsú egy tovatűnt évszázadtól¹

Decsényi János Távolról a Mostba című szólókantátájának szövegkönyve különleges: nem versekből, hanem verssorokból áll, melyekből költőjük, Ady Endre portréja látszik kibontakozni. Zenéd ismeretében nem aforisztikus villanásokra számíthatunk. Hogyan állnak össze nagyformává e töredékek?

- Az Ady-kötetekben tematika szerint csoportosítva sorakoznak a versek. Fő témáik: politika, a társadalmat, nemzetet érintő kérdések, szerelem, istenkeresés, elmúlás, pénz (a hatalom, a politika összefüggéseiben).

- *Mintegy színészként helyezkedve Ady szerepébe jeleníted meg a költőt, vagy Ady és Decsényi számára ugyanoly fontosak e témák?*

- Az utóbbiról van szó, de ezek szinte mindannyiunk számára alapvető kérdések. Félórás kantátát írok Ady verssoraira, baszszus hangra és kamaraegyüttesre. Az indíttatás, a költői-irodalmi gondolat, divatos szóval: a *narratíva* nagyon fontos a számomra. Tehát a szöveget nem alaki nyersanyagként kezelem, mint sokan, akiknek kiváló kompozícióiban ez csak eszköz, s nem tartalmi mondanivalója a lényeg. Mondhatnám talán, hogy saját gondolataimhoz írok kísérezőzenét? E saját gondolatokhoz hívtam segítségül Ady költészetét, de ugyanakkor szöveg-összeállításomnak meg kell felelnie Ady gondolatainak is. Ha nem így volna, művészet- és történelemhamisítást követnék el.

- *Ha nekem kellene megzenésítenem librettódat, gondban volnék, mert a gondolatilag összefüggő sorok verstanilag nem szervülnek, szinte prózává*

¹ Muzsika 2001. augusztus, 44. évfolyam, 8. szám, 44. oldal

olvadnak. Nem alkotnak olyan látszólagos egységet, mint egy hajdani antológiában négy Pető- fi-cím, ami szinte egyetlen versszakot tett ki: "Itt benn vagyok a férfikor nyarában / Akasszátok fel a királyokat / Európa csendes, újra csendes / Bizony mondom, hogy győz most a magyar." Vagy mint ahogy Beethovent órákig tudok úgy dúdolni, hogy nyolc ütemenként más műből idézek, s mégis egységesnek hat. Hogyan tudtál kohéziót teremteni?

- A verseket csak mint szövegeket használtam, nem volt céloom Ady oldott, túlnyomórészt jambikus verselését imitálni, hangsúlyozni. Ugyanakkor az egy-egy tematikát feldolgozó tételekbe foglalt aforisztikus sorok számomra igenis verssé állnak össze. Például az *Örökkön hajt a Démon* nyitótételben: "Már hegyes karó minden óra, Sötét vas-mázsák... / Te szakadatlan, vén gyermekség... Egyebem úgy sincsen. / Ha akarom, élek, S ha akarom, meghalok: Éppen úgy, mint sok száz év előtt. / Csak a verejtékem lesz egyre Hidegebb... / Én kifelé megyek." A dramaturgiát alaposan végiggondoltam, majd odaadtam a szöveget *Mesterházi Mártonnak*, rádiós dramaturg kollégának, aki két-három változtatást javasolva jóváhagyta munkámat. Vagy nézd ezt a részletet a címadó második tételből: "...dacos Hunnia Álmodva vívja a régi csatát. Veri a Jövőt: balladát akar, Balladát... ...álmodik Napfény-országról S kik rácsapnak: hazai varjak." Három vers, és milyen szoros összefüggés!

- *Ahogy elmondod, tapinthatóbbá teszi az összetartozást, átfedi az olvasás során érzett cezúrákat.*

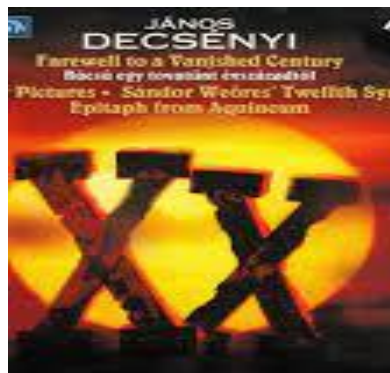
- Ez az intenzitás, amellyel elmondom, szándékaim szerint benne van a zenében is. Lásd csak a szerelemről szóló tételt: "...drága kicsi társam, Próbáljunk mégis megmaradni... (Ebben a gyilkos vad dúlásban.)" Jön egy kvázi-bölcsődal: "Bilincsem voltál, Bilincsed voltam, Bilincs volt egész életünk... De jó bilincs volt... / Miért nem voltunk jók egymáshoz, Amikor éltünk? / Csicsígtat, csittít, csókol, altat... / ...ne hidd, hogy búcsúzom Tőled, Csupán magamtól búcsúzom." S itt a zárótétel vége: "Micsoda zsoltárt is tudtam én... Valamikor? Csak hallgatok, Mert már mindent elfeledtem. / ...miért olyan szeretetlen és boldogtalan az Ember... óh, jaj, vigyázók, hiába vigyázunk, mert újra és újra leesik a sárba az Embernek arca. / Szeret kibékülni az ember, Mikor halni készül. / S mint Isten, úgy világol Az Ember, ki meghalni nem akar." Ez egy gyönyörű vers, amely négy költemény soraiból áll össze. A zene pedig a gondolatnak olyan ki nem mondható háttérrel adhat, amely az eredeti költői gondolatot érvényessé teheti egy másik műfajban is.

- *Milyen előadó-apparátust választottál?*

- Nem különleges a hangszerpark: fuvola, klarinét (mindkettő basszussal is vált), fagott, trombita, harsona, hárfa, ütők, vonósötös. Az énekszólamot *Fried Péternek* szánom.

- *Nem tervezted, hogy egyetlen vonósnégyesednek legyen párja, mégis kipattant egy újabb. Más szerzők hosszasan készülődnek e megkülönböztetett műfaj művelésére.*

- Már az első előtt azt mondogattam barátaimnak: "Szeretnék vonósnégyest írni, de semmi kedvem hozzá." Ebben a tréfás nonszenszben kifejeződött a műfajtól való félelem. Ezt a másodikat műhelygyakorlatként kezdtem, az engem most foglalkoztató további tervekhez. Hiszen a komponálás interakció: a leírt hangok visszabeszélnék... Mikor már három tétele készen volt, komolyan kezdtem venni a tanulmány-darabot. Zenetechnikailag az Ady-kantátának is mellékterméke.

Oratórium hét tételben szólistákra, vegyeskarra, gyermekkarra és szimfonikus zenekarra
huszadik századi magyar költők verssoraira

I. rész

[A Radetzky-induló: 1. Prológus \(3:05\)](#)

[A Radetzky-induló: 4. Üdvözlét a győzőnek \(Ady E.\) \(4:49\)](#)

[A második háború: 1. Esmék és fegyverek \(Vas I.\) \(2:41\)](#)

[Két háború között: 4. Virágének \(Radnóti M.\) \(2:51\)](#)

II. rész

[Egy mondat a zsarnokságról: In memoriam \(Pilinszky J.\) \(3:00\)](#)

[Egy mondat a zsarnokságról: Egy mondat a zsarnokságról \(Illyés Gy.\) \(7:35\)](#)

[Egy mondat a zsarnokságról: A tücskökhöz \(Szabó L.\) \(4:04\)](#)

Meláth Andrea (mezzoszoprán), Molnár András (tenor), Tóth János (bariton), a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, Énekkara és Gyermekkara (Karigazgató: Strauss Kálmán és Thész Gabriella), vezényel: Kovács János

Kati dalai (európai népdalok, gyermekkar, ifjúsági zenekar), 1968

Decsényi János: Kati dalai – a Liszt Ferenc Zeneiskola kórusa és zenekara, vezényel Popper Ágnes (8:12)

Népdalfeldolgozások gyermekkarra és ifjúsági zenekarra 1. Zöld erdőben 2. Dercét adnak Remetén 3. Két altató 4. Legények csépeltek 5. Messze földön 6. Virágéknál ég a világ
A győri Liszt Ferenc Zeneiskola kórusát és zenekarát Popper Ágnes vezényli.
A felvétel 2018. április 19-én készült az Éneklő Ifjúság győri kórusversenyen. A felvételt készítette: Vaday Tamás

Concertino (gordonka, ifjúsági vonószzenekar), 1976

Decsényi János: Concertino gordonkára és ifjúsági vonószzenekarra (8:40)

Decsényi János: Concertino gordonkára és ifjúsági vonószzenekarra Közreműködik:
Müller Orsolya Vezényel: Gazda Péter

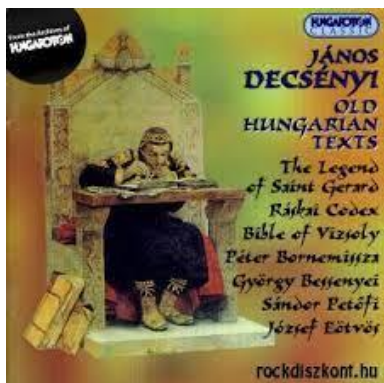
Két kis kórusmű (gyermekkar, zongora, Weöres Sándor verseire), 1976

Két kis kórusmű - I. Altatódal - II. Pletykázó asszonyok

Sírfelirat Aquincumból (14:03)

Sírfelirat Aquincumból (szoprán, elektromos kisorgona, vonósok)
Ella István (elektromos orgona), Csengery Adrienne (ének), Liszt Ferenc Kamarazenekar,
vezényel: Gazda Bene

© 2006 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Decsényi János: Régi magyar szövegek

Jelenetek szopránhangra, basszushangra és kamaragyüttesre Rajeczky Benjamin emlékének ajánlva

Magyarok szimfóniája / Symphony of the Hungarian People I (8:47)

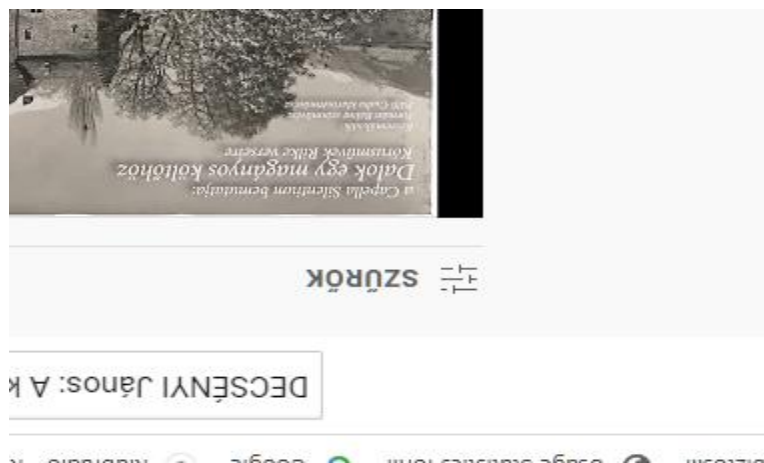
Mózes / Moses III (10:08)

Klütemnesztra / Klutemnestra IV (7:28)

Petőfi VII (13:48)

Csengery Adrienne és Fried Péter (ének), Eckhardt Gábor és Hargitai Géza (zongora),
Componensemble, vezényel: Serei Zsolt

© 1997 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Dalok egy magányos költőhöz – a Capella Silentium Rilke-versekre írt műveket énekel (2015.03.14.) (53:43)

Decsényi János: A költő sírfelirata **46:11**

Dalok egy magányos költőhöz – a Capella Silentium énekegyüttes estje Rilke költeményeire írt kórusművekből. Művészeti vezető: Várkonyi Tamás
(Koncertfelvétel, 2015. március 14.)

Decsényi János: Eszedbe jutok-e még? - Két asszonymonológ
mezzoszopránra

hangra és vonósnégyesre, Ágh István verseire (1. rész)

Decsényi János: Eszedbe jutok-e még? Kun Ágnes Anna -- mezzosoprano 1. rész (8:43)

Decsényi János: Eszedbe jutok-e még? Kun Ágnes Anna -- mezzosoprano 2.rész (8:26)

Decsényi János szerzői estje 2011. október 3-án Budapesten, a Nádor teremben.
Vezényel: Sugár Miklós, hegedű: Mérei Anna, Gazda Bence, brácsa: Gulyás Nagy György, cselló: Kántor Balázs

Mészáros Mihály: Decsényi János
Budapest, VII. kerület, Kertész utca 36.

A Fészek Klubban elhelyezett portré-gyűjtemény nagy része Mészáros Mihály alkotása. A kiállítás két darabja a földszinti bejárat két oldalán áll, mindkettő zeneszerzőt ábrázol. Az egyik Decsényi Jánost ábrázolja. A portré valós, alanya napjainkban él – míg alkotója már elhunyt. Az alkotás ezért a Köztérképen rendhagyónak mondható. Tudvalévő azonban, hogy a Fészek Klub tagjai gyakran rajzolták egymást, „ültek” egymásnak... a klub alakulásának idején is és a későbbiekben is. Így keletkezhetett ez az alkotás.

Decsényi János, született 1927. március 24-én, Erkel Ferenc-díjas zeneszerző. A Zeneművészeti Főiskolán végzett, tanára Szervánszky Endre volt. Még tanulmányai megkezdése előtt helyezkedett el a Magyar Rádió Komolyzenei Osztályán, ahol különböző beosztásokban dolgozott, később más területen is. Többek között a Bartók Rádió lektoraként is működött.

Mint zeneszerző „...a zenei műfajok széles skáláját művelte: alkotásai között megtalálhatók kamarazenei, szimfonikus és oratorikus művek, csakúgy, mint színházi, televíziós és rádiós kísérőzenék, filmzenék. Tevékenységének fontos területe az elektroakusztikus zene, amit a rádió nyújtotta lehetőségek révén művelt, népszerűsített.”

Göröntsér Vera

2015.05.28.

köztérkép